

Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 141/2020 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 22/2020 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 15 a, 15 b ja 35 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 619/2017, ja
lisätään lakiin uusi 35 i § seuraavasti:

15 a §

Tuki Euroopan raja- ja merivartiovirastolta

Valtioneuvoston yleisistunto päättää eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896, jäljempänä *raja- ja merivartiostoasetus*, 37 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun nopean rajaintervention käynnistämistä koskevan pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiovirastolle. Jos yleiseen järjestykseen, sisäiseen turvallisuuteen tai kansanterveyteen kohdistuva uhka kuitenkin välttämättä edellyttää pyynnön kiireellistä esittämistä, sisäministeri voi esittää pyynnön, kunnes valtioneuvoston yleisistunto ratkaisee asian.

Valtioneuvoston yleisistunto päättää toimenpiteistä Suomen vastaanottaessa raja- ja merivartiostoasetuksen 42 artiklan mukaista apua kiireellisiä toimia edellyttävässä tilanteessa ulkorajalla.

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

Mitä 1 momentissa säädetään päätöksenteosta, sovelletaan, jollei kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetusta laista (418/2017) muuta johdu.

15 b §

Eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon ja Euroopan raja- ja merivartiostoviraston toimintaan osallistuminen

Sisäministeriö päättää sisäasiainhallinnon viranomaisten vuosittaisesta osallistumisesta eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon toimintaan.

Rajavartiolaitos koordinoi Euroopan yhdenmukaisen rajaturvallisuuden toimeenpanon Suomessa ja Suomen osallistumisen Euroopan raja- ja merivartiostoviraston toimintaan.

Rajavartiolaitos päättää osallistumisestaan Euroopan raja- ja merivartiostoviraston muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan sekä raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitetun teknisen tai operatiivisen avun antamisesta ja pyytämisestä toimialallaan.

Rajavartiolaitoksen esikunta on raja- ja merivartiostoasetuksen 13 artiklassa tarkoitettu kansallinen yhteispiste ja ylläpitää 21 artiklassa tarkoitettua kansallista koordinoitikeskusta.

Mitä 3 momentissa säädetään päätöksenteosta, sovelletaan, jollei kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetusta laista muuta johdu.

35 a §

Euroopan raja- ja merivartiostoviraston koordinoimiin operaatioihin Suomessa osallistuvan pysyvän joukon ryhmän jäsenen toimivaltuudet ja oikeus voimakeinojen käyttämiseen

Suomen esittämän pyynnön johdosta tai raja- ja merivartiostoasetuksen 42 artiklan perusteella Suomeen lähetetyn pysyvän joukon ryhmän jäsenellä on tässä laissa rajavartiomiehelle säädetty toimivalta suorittaa toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen ohjeiden mukaisesti Schengenin rajasäännösten mukaisia tehtäviä lukuun ottamatta mainitun säännösten 14 artiklan mukaista päätöstä evätä maahanpääsy sekä Euroopan unionin jäsenvaltioiden operatiivisesta ulkorajayhteistyöstä huolehtivan viraston koordinoiman operatiivisen yhteistyön puitteissa suoritettavaa ulkoisten merirajojen valvontaa koskevista säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 656/2014 mukaisia tehtäviä.

Lisäksi 1 momentissa tarkoitettulla pysyvän joukon ryhmän jäsenellä on 35 §:n 1 momentissa säädetty oikeus voimakeinojen käyttämiseen toimivaltaisen suomalaisen virkamiehen läsnä ollessa, jos hänen kotijäsenvaltionsa tai Euroopan raja- ja merivartiostovirasto on antanut siihen suostumuksen raja- ja merivartiostoasetuksen 82 artiklan 7 kohdan mukaisesti eikä oikeutta ole rajoitettu mainitun asetuksen 38 artiklassa tarkoitettussa toimintasuunnitelmassa tai 43 artiklassa tarkoitetuissa Suomen antamissa ohjeissa.

35 i §

Rajavartiomiehen toimivaltuudet raja- ja merivartiostoasetuksen mukaisissa tehtävissä

Rajavartiomiehen suorittaessa raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua tehtävää hänen toimivaltansa määräytyy Suomessa toteutettavaa virkatehtävää koskevien säädösten mukaisesti.

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

Rajavartiomiehen toimivaltuudet eivät ylittä mainitun asetuksen 82 artiklan 2 kohdan perusteella määräytyviä toimivaltuuksia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain (639/2019) 36 § ja
lisätään lakiin uusi 22 a § seuraavasti:

22 a §

Tietojen saanti kansallista tilannekuvaa varten

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, oikeus saada eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896, jäljempänä *raja- ja merivartiostoasetus*, 25 artiklassa tarkoitetun kansallisen tilannekuvan tuottamiseksi ja ylläpitämiseksi poliisilta, Tullilta, Maahanmuuttovirastolta, hätäkeskustietojärjestelmästä, ilmailuviranomaisilta ja liikenteen ohjauspalvelun tarjoajalta mainitun asetuksen 24 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa täytäntöönpanosäädöksessä säädettyjä välttämättömiä tietoja, ei kuitenkaan henkilötietoja lukuun ottamatta alusten ja ilma-alusten tunnistenumeroita.

36 §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin rajavalvontayhteistyössä

Rajavartiolaitos saa luovuttaa salassapitosäännösten estämättä 7—11 ja 15 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja:

- 1) toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ja Schengenin rajasäännöstöä soveltavan muun valtion rajavalvonnasta vastaavalle viranomaiselle rajavalvonnan suorittamista varten;
- 2) Euroopan raja- ja merivartiostolle, viraston yhteyshenkilölle sekä viraston koordinoimaan operaatioon osallistuvalle pysyvän joukon ryhmän jäsenelle noudattaen, mitä raja- ja merivartiostoasetuksessa säädetään;
- 3) rajavartiolain 15 d §:n 1 momentissa tarkoitettua rajaturvallisuusapua antavalle Euroopan unionin jäsenvaltion virkamiehelle Suomen esittämän avunpyynnön edellyttämien toimenpiteiden suorittamista varten.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot saadaan luovuttaa myös tietojoukkona.

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

meripelastuslain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään meripelastuslain (1145/2001) 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 640/2019, uusi 2 momentti seuraavasti:

12 §

Meripelastusrekisteri

Meripelastustapahtumaa koskevia tietoja, ei kuitenkaan matkaviestimen sijaintitietoja eikä muita henkilötietoja kuin alusten ja ilma-alusten tunnistenumeroita, voidaan käsitellä salassapitosäännösten estämättä myös eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896 25 artiklassa tarkoitetun kansallisen tilannekuvan tuottamiseksi ja ylläpitämiseksi, jos tapahtumalla on liityntä rajaturvallisuuteen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

poliisilain 9 luvun 9 i ja 9 j §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 9 luvun 9 i ja 9 j §, sellaisina kuin ne ovat laissa 621/2017, seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

9 luku

Erinäiset säännökset

9 i §

Eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon ja Euroopan raja- ja merivartiostoviraston toimintaan osallistuminen

Poliisihallitus päättää:

1) poliisimiesten asettamisesta Euroopan raja- ja merivartioston pysyvään joukkoon eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896, jäljempänä *raja- ja merivartiostoasetus*, 2 artiklan 16 kohdassa tarkoitetuksi operatiiviseksi henkilöstöksi ja Euroopan raja- ja merivartiostoviraston muuhun toimintaan;

2) raja- ja merivartiostoasetuksen 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun suostumuksen antamisesta tai pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle saada Suomessa käyttöön palautusryhmiä.

Poiketen siitä, mitä Poliisihallituksen päätöksenteosta 1 momentin 1 kohdassa säädetään, suojelupoliisi päättää suojelupoliisin poliisimiesten asettamisesta 1 momentin 1 kohdan mukaisesti Euroopan raja- ja merivartioston pysyvään joukkoon ja Euroopan raja- ja merivartiostoviraston muuhun toimintaan.

Sisäministeriö päättää suostumuksen antamisesta tai pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle raja- ja merivartiostoasetuksen 53 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun palautusinterventio käynnistämistä Suomessa sekä 53 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun nopean palautusinterventio käynnistämistä Suomessa.

Poliisihallituksen on viipymättä ilmoitettava sisäministeriölle 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua palautusryhmiä koskevasta suostumuksesta tai pyynnöstä. Poikkeuksellisessa tilanteessa sisäministeriö voi päättää jo annetun suostumuksen tai esitetyn pyynnön peruuttamisesta tai lopettaa Poliisihallituksen käynnistämisen yhteistyön.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetun pysyvään joukkoon asetetun poliisimiehen suorittaessa raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua tehtävää raja- ja merivartiostoviraston pysyvän joukon operatiivisessa henkilöstössä hänen toimivaltuuksiinsa sovelletaan raja- ja merivartiostoasetusta. Poliisimiehen toimivaltuudet voimakeinojen käytössä eivät kuitenkaan voi ylittää niitä toimivaltuuksia, joihin hän olisi oikeutettu Suomessa toteutettavassa poliisimiehen virkatehtävässä. Raja- ja merivartiostoasetuksen mukaisiin tehtäviin osallistuvaan poliisimieheen sovelletaan tapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annettua lakia.

Mitä 1—3 momentissa säädetään päätöksenteosta, sovelletaan, jollei kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetusta laista muuta johdu.

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

9 j §

Vieraan valtion virkamiehen toimivaltuudet Euroopan raja- ja merivartiostoviraston palauttamistehtävissä

Osallistuessaan Suomessa raja- ja merivartiostoasetuksen 52 artiklan 1 kohdassa taikka 53 artiklan 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun toimintaan vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjeiden mukaisesti käyttää sellaisia poliisimiehelle kuuluvia toimivaltuuksia, joita suomalainen poliisimies hänelle toimivaltansa nojalla osoittaa. Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus suomalaisen poliisimiehen ohjauksessa käyttää sellaisia voimakeinoja, joita poliisimies toimivaltansa nojalla hänelle osoittaa.

Vieraan valtion 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan osallistuvalla toimivaltaisella virkamiehellä on lähettävän valtion suostumuksella oikeus kantaa asetta, ammuksia ja muita varusteita.

Vieraan valtion toimivaltaisella virkamiehellä on oikeus käyttää voimankäyttövälinettä vain, jos suomalainen poliisimies toimivaltansa rajoissa yksittäistapauksessa hänet siihen valtuuttaa, jollei raja- ja merivartiostoasetuksen 82 artiklasta muuta johdu.

Vieraan valtion toimivaltaiseen virkamieheen, joka käyttää suomalaisen virkamiehen valtuuttamana voimakeinoja, voimankäyttövälineitä tai turvautuu hätävarjeluun, sovelletaan 2 luvun 17 §:n 1 ja 2 momenttia. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjeluun liioittelusta 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

Mitä 1 ja 3 momentissa säädetään suomalaisesta poliisimiehestä, sovelletaan myös suomalaisen rajavartiomieheen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ampuma-aselain (1/1998) 17 §:n 1 momentin 13 kohta, sellaisena kuin se on laissa 622/2017, seuraavasti:

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

13) eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1896 tarkoitetuille Suomen alueella toimiville pysyvän joukon ryhmien jäsenille kuuluvien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja niiden hallussapitoa;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 31 §:n 2 momentti seuraavasti:

31 §

Muu henkilötietojen luovuttaminen ulkomaille

Poliisi saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa:

1) laittomasti maahan saapuneiden ja maassa oleskelevien henkilöiden takaisinottamisesta tehdyissä kansainvälisissä sopimuksissa tai muissa järjestelyissä tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille henkilötietoja kyseisissä kansainvälisissä sopimuksissa tai järjestelyissä tarkoitettuja tehtäviä varten;

2) muun valtion asevalvonnasta vastaavalle viranomaiselle ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia henkilötietoja, jos tietojen luovuttaminen on asevalvonnan kannalta välttämätöntä;

3) Euroopan raja- ja merivartiostolle ulkomaalaislain 131 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi käsiteltäviä henkilötietoja noudattaen, mitä eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1896 säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaalaislain (301/2004) 131 §:n 4 momentti ja 152 b §, sellaisina kuin ne ovat, 131 §:n 4 momentti laissa 635/2019 ja 152 b § laissa 1341/2014, sekä
lisätään 95 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 194/2015 ja 437/2019, uusi 5 momentti ja 133 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 749/2011, uusi 5 momentti seuraavasti:

95 §

Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättäminen

Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896, jäljempänä *raja- ja merivartiostoasetus*, mukaisen eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvästä joukosta lähetetyn ryhmän jäsenenä Suomessa oleva vieraan valtion toimivaltainen virkamies voi avustaa poliisia ja rajatarkastusviranomaista kansainvälisen suojelun perusteella oleskelulupaa hakevan ulkomaalaisen rekisteröintiin liittyvissä tehtävissä poliisimiehen tai rajatarkastusviranomaisen virkamiehen ohjauksessa.

131 §

Henkilötuntomerkkien ottaminen

Edellä 1 momentissa tarkoitettut henkilötiedot voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa ulkomaan viranomaiselle ja Euroopan raja- ja merivartiostolle ulkomaalaisen tunnistamista varten ottaen huomioon, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018) ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa säädetään.

133 §

Maahantulijoiden rekisteröinti laajamittaisessa maahantulossa

---

Raja- ja merivartiostoasetuksen mukaisen eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvästä joukosta lähetetyn ryhmän jäsenenä Suomessa oleva vieraan valtion toimivaltainen virkamies voi avustaa poliisia ja rajatarkastusviranomaista 3 momentissa mainituissa tehtävissä ja 131 §:n

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

1 momentissa tarkoitettujen henkilötuntemerkkien ottamisessa poliisimiehen tai rajatarkastusviranomaisen virkamiehen ohjauksessa.

152 b §

Maasta poistamisen täytäntöönpanon valvonta

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävänä on valvoa maasta poistamisen täytäntöönpanoa sen kaikissa vaiheissa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu vastaa osallistumisesta raja- ja merivartiostoasetuksen 51 artiklan mukaiseen pakkotoimin tapahtuvan palauttamisen valvojien reserviin. Yhdenvertaisuusvaltuutettu voi osallistua mainitun artiklan 3 kohdan mukaisiin vuotuisiin kahdenvälisiin neuvotteluihin Euroopan raja- ja merivartiostoviraston kanssa ja vastaa 4 kohdan mukaisen pyynnön esittämisestä Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle rajavartiolain 15 b §:n 4 momentissa tarkoitettun kansallisen yhteyspisteen kautta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettuun lakiin (615/2020) uusi 14 a § seuraavasti:

14 a §

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle

Maahanmuuttovirasto saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa Euroopan raja- ja merivartiostovirastolle vapaaehtoisen paluun toteuttamiseksi välttämättömät vapaaehtoisen paluun tukihakemuksella kerätyt 7 §:n 1 momentissa tarkoitettut henkilötiedot ja 8 §:ssä tarkoitetuista erityisistä henkilötietoryhmistä terveystiedot noudattaen, mitä eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta sekä asetusten (EU) N:o 1052/2013 ja (EU) 2016/1624 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1896 säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Eduskunnan vastaus EV 172/2020 vp

Helsingissä 3.12.2020

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri